

Skellefteå kommuns yttrande över Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50)

Skellefteå kommun har erhållit rubricerade "Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50)" på remiss, och avger härmed följande yttrande:

Sammanfattning

Skellefteå kommun anser att föreslagna förändringar förväntas bidra till en mer rättvis och effektiv resursfördelning mellan kommuner, vilket är avgörande för att säkerställa likvärdiga förutsättningar för alla Sveriges invånare. Kommunen ställer sig därmed positiv till Utjämningskommitténs samtliga förslag inom kommunalekonomisk utjämning och LSS-utjämning, samt till att minska antalet riktade statsbidrag och de införandebidrag som föreslås. Det vore dock önskvärt med en djupare genomlysning av vissa modeller för att uppnå ytterligare likvärdighet och effektivitet.

Synpunkter uppdelade per kapitel

Kapitel 1.1 Inkomstutjämning

De förändringar som föreslagits för kommunerna inom inkomstutjämningen är uppdatering av medelskattesattesatsen från 2003 till 2022 års nivå samt en ökad garantinivå från 115 till 116 procent. Skellefteå kommun instämmer i bedömningen utredningen gjort om att dessa två parametrar bör uppdateras. En uppdatering av skattesatsen innebär att kompensationsgraden återgår till den avsedda nivån och en ökning av garantinivån innebär att en större del av regleringsposten fördelas mellan kommunerna med lägre skattekraft, vilket bidrar till ökad likvärdighet. Kommunen instämmer även i att systemet fortsatt bör baseras på en normerad skattesats för att undvika påverkbarheten.

Kapitel 1.2 Kostnadsutjämning

Inom kostnadsutjämningen föreslås en rad olika förändringar inom alla delmodeller. Förslaget lägger högre fokus på gles bebyggelsestruktur, socioekonomi och småskalighet, vilket kommunen anser krävs för att systemet ska nå likvärdighet. Kommunen ställer sig positiv till den nya beräkningen av gleshet men vill samtidigt uppmärksamma på de skillnader som finns i miljön, vilka inte tas hänsyn till, exempelvis öar och berg. Om vägnätet var med i beräkningen skulle en högre likvärdighet uppnås.

SKELLEFTEÅ KOMMUN

Inom delmodellen för äldreomsorg delar Skellefteå kommun särskilt uppfattningen om att åldersindelning, hemtjänst och ohälsa bör uppdateras men ställer sig bakom samtliga förslag till förändring.

Delmodellen för räddningstjänst anser kommunen bör kunna utvecklas ytterligare. Beräkning av merkostnader för smådrift eller framkomlighet kan vara exempel på komponenter.

Kapitel 1.3 LSS-utjämning

Kommunen ställer sig positiv till de föreslagna förändringarna inom LSS-utjämningen. Uppdraget inom LSS-utjämningen var att reducera påverkbarheten. Här föreslås att personalkostnadsindex tas bort och att utjämningen i stället ska baseras på insatser och prislappar. Borttagandet av personalkostnadsindex reducerar påverkbarheten samtidigt som utredningen ej funnit något samband mellan personalkostnader och vårdtyngd.

Kapitel 1.4 Översyn av riktade statsbidrag

Skellefteå kommun välkomnar översynen av de riktade statsbidragen och de principer och kriterier utredningen föreslagit. För att reducera risken att dessa frångås eller att det uppstår tolkningsproblem bör dessa lagstiftas. Genom att minska antalet riktade statsbidrag minskar även kommuners administrativa börda vilket i nästa led kan frigöra resurser som i stället kan användas för att förbättra kommunens verksamheter och tjänster till invånarna.

De föreslagna principerna är att statsbidrag bör kunna ges som kostnadsersättningar, vid extraordinära situationer, när det finns samsyn om behovet eller om det finns synnerliga skäl. Kriterierna är att de ska ha breda användningsområden, vara tidsbestämda, utformas för att minimera administration samt vara av tillräcklig storlek. Skellefteå kommun anser att de viktigaste av de föreslagna förändringarna är att statsbidragen utformas för att minimera administration samt att de är av tillräcklig storlek.

Vidare vill kommunen lyfta fram att det finns en risk för verksamheter som idag omfattas av riktade statsbidrag får en lägre prioritet. Detta kan leda till att viktiga tjänster, såsom personligt ombud, inte kan upprätthålla samma nivå av service och stöd till de individer som är beroende av dem.

Kapitel 1.5 Övrigt

Skellefteå kommun ser positivt på förslaget om att utjämningen fortsatt enbart ska utjämna för obligatorisk verksamhet.

Förändringsförslagen för eftersläpningseffekter ser kommunen positivt på och då särskilt den nya komponenten om kraftig tillväxt under ett enskilt år. För att hantera de kostnader som uppstår för kommunen vid snabb tillväxt, medan intäkterna inte ökar i samma takt, bör en kompensation för sådan tillväxt införas.

Skellefteå kommun ställer sig förstående till det fasta införandebidraget men reflekterar över benämningen. För att återspegla syftet och dess funktion bör det fasta införandebidraget antingen fasas ut eller genomgå ett namnbyte.